

POSTANOWIENIE

18 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 18 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. K. i I. K.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 1 marca 2023 r., I ACa 1701/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki I. K. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 16 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej ustalił, iż bliżej oznaczona umowa o kredyt hipoteczny zawarta pomiędzy powódkami D. K. i I. K. (aktualne nazwisko: K.) a pozwanym Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna; zasądził od pozwanego na rzecz powódek kwotę 378.572,26 zł z

odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 8 września 2020 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 58.562,20 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 września 2020 roku do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji strony pozwanej oraz zażalenia powódek na rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 1 marca 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki I. K. (aktualne nazwisko: K.) kwotę 378.572,26 zł oraz kwotę 58.562,20 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tych kwot od 8 września 2020 r. do 3 lutego 2023 roku oraz zastrzegł, że wykonanie przez pozwanego tych świadczeń będzie uzależnione od jednoczesnej zapłaty przez powódkę na rzecz pozwanego kwoty 570.171,05 zł albo od zabezpieczenia roszczenia pozwanego o jej zwrot, a w pozostałej części powództwo oddalił (1); oddalił apelację w pozostałej części (2); orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (3); zmienił zaskarżony wyrok w zakresie zasądzonych kosztów procesu (4) i oddalił zażalenie w pozostałej części (5) oraz orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 1) w zakresie jakim Sąd Apelacyjny zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od podanych kwot od dnia 8 września 2020 r. do dnia 3 lutego 2023 r. oraz w zakresie pkt 2) w zakresie oddalającym apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego zasądzającego ustawowe odsetki za opóźnienie od podanych kwot od dnia 8 września 2020 r. do dnia zapłaty. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

4. Skarżący wskazał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do następujących pytań:

1) Czy bank jako kredytodawca może pozostawać w opóźnieniu ze spełnieniem wobec kredytobiorcy świadczenia wynikającego z uznania umowy kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego za trwale bezskuteczną w związku z wystąpieniem w jej treści postanowień niedozwolonych, za okres poprzedzający

datę uprawomocnienia się orzeczenia stwierdzającego trwałą bezskuteczność umowy? Czy w przypadku stwierdzenia przez sąd pierwszej instancji nieważności umowy o kredyt denominowany do franka szwajcarskiego i zasądzenie na tej podstawie kwoty dokonanych przez kredytobiorcę wpłat wraz z odsetkami, odsetki powinny być liczone od daty uprawomocnienia się wydanego przez sąd pierwszej instancji wyroku w danej sprawie, względnie od momentu, w którym konsument został pouczone przez sąd o konsekwencjach abuzywności klauzul, w tym skutkach związanych z nieważnością umowy czy od daty wezwania przez kredytobiorcę – konsumenta banku do zapłaty?

3) Czy w przypadku zasądzenia od kredytodawcy – banku na rzecz kredytobiorcy świadczenia wynikającego z uznania umowy kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego za trwale bezskuteczną w związku z wystąpieniem w jej treści postanowień niedozwolonych, które to wyrażone jest w walucie obcej, tj. franku szwajcarskim, dopuszczalnym jest zasądzenie odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 k.c.? W jakiej wysokości sądy powszechne rozpoznające sprawy tzw. frankowe zasądzające na rzecz kredytobiorców należności pieniężne wyrażone w walucie franka szwajcarskiego winny zasądzać odsetki za opóźnienie?

5. Strona powodowa wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji

skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

7. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

8. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia SN z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

9. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

10. Podniesione przez skarżącego zagadnienie dotyczące tego, od jakiej daty winny być zasądzone odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia wynikającego z uznania trwałej bezskuteczności umowy o kredyt denominowany do franka szwajcarskiego, nie jest obecnie zagadnieniem nowym. Kwestia wymagalności roszczenia restytucyjnego kredytobiorcy była rozważana przez Sąd Najwyższy (zob. zwłaszcza uchwałę Składu Siedmiu Sędziów SN – zasada prawna – z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21; wyroki SN: z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20; z 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, i z 25 maja 2023 r., II CSKP 989/22. Kwestię tę rozpatrywał również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, w którym stwierdził: „(...) wykładnia prawa polskiego, która oznacza, że termin przedawnienia roszczeń przedsiębiorcy rozpoczyna bieg dopiero od dnia uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność

rozpatrywanej umowy kredytu hipotecznego, skutkowałaby również tym, że przedsiębiorca ten naruszałby obowiązki umowne tej umowy dopiero od tej daty. W związku z tym zainteresowany konsument, w przypadku gdyby jego roszczenia restytucyjne nie uległy przedawnieniu, nie mógłby uzyskać odsetek za opóźnienie od dnia wniesienia przez niego żądania zwrotu kwot zapłaconych na podstawie nieuczciwych warunków zawartych we wspomnianej umowie, co zachęcałoby wspomnianego przedsiębiorcę, z naruszeniem dyrektywy 93/13, do systematycznego odrzucania takich żądań”. TSUE podniósł przy tym argument, iż odmienne stanowisko mogłoby zachęcać przedsiębiorcę do przedłużania postępowania i stwierdza, iż „Skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność takiej umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot.”. Z powyższymi ustaleniami pozostaje zatem w zgodzie ocena prawna sądów obu instancji, które uznały, że o wymagalności odsetek decyduje wezwanie do zapłaty (art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c.), a za wezwanie do zapłaty uznały wniesienie pozwu (pozwany pozostawał zatem w opóźnieniu z zapłatą od dnia następującego po dniu doręczenia mu pozwu).

11. Skarżący nie przedstawił również wystarczających argumentów, iż druga podniesionych przez niego kwestii stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego formułując istotne zagadnienie prawne skarżący powinien przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01; z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15; z 4 stycznia 2024 r., I CSK 5421/22). Ponadto winien wykazać, że zagadnienie jest istotne, tzn. wykracza poza zwykły problem stosowania prawa. Wywody skarżącego nie odpowiadają jednak tym wymogom. Niezależnie od powyższego przedstawiona kwestia nie jest istotnym zagadnieniem prawnym, ponieważ – w ocenie Sądu Najwyższego - treść przepisu art. 481 § 2 k.c. jest jednoznaczna. Obowiązujące

przepisy nie różnicują obecnie stopy odsetek ustawowych za opóźnienie względem zobowiązań ze świadczeniem pieniężnym w walucie polskiej i w walutach obcych. Podniesiona przez skarżącego argumentacja wskazuje zatem raczej na problem z zakresu trafności rozwiązań prawnych, a nie ich interpretacji.

12. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

13. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

(r.g.)